

- та міжкультурна комунікація. 2020. № 2. С. 79-85. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2020-2-11>
2. Енканто: Світ магії (2021). Kinorium. URL: <https://ua.kinorium.com/706592/> (дата звернення: 03.06.2026).
  3. Зоотрополіс (2016). Kinorium. URL: <https://ua.kinorium.com/706151/> (дата звернення: 03.06.2026).
  4. Крижане серце (2013). Kinorium. URL: <https://ua.kinorium.com/646017/> (дата звернення: 03.06.2026).
  5. Baños R. Creating credible and natural-sounding dialogue in dubbing: Can it be taught? The Interpreter and Translator Trainer. 2021. Vol. 15, no. 1. P. 13-33. DOI: <https://doi.org/10.1080/1750399X.2021.1880262>
  6. Fitri A., Dewi H. D., Hidayat R. S. The Quality of Rhyme and Rhythm in Song Lyric Translation. Paradigma: Jurnal Kajian Budaya. 2022. Vol. 12, no. 2. P. 212–227. DOI: <https://doi.org/10.17510/paradigma.v12i2.507>
  7. Frozen – Let It Go (Все одно). Lyrics Translate. URL: <https://lyricstranslate.com/uk/vse-odno-%D0%B2%D1%81%D0%B5-%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%BE-let-it-go-its-all-same-let-it-go.html> (дата звернення: 03.06.2026).

**Чумак Галина**

*кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і практики перекладу  
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка  
Тернопіль, Україна*

**Ліщук Юлія**

*магістрантка кафедри теорії і практики перекладу  
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка  
Тернопіль, Україна*

## **СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОСТРЕДАГУВАННЯ МАШИННОГО ПЕРЕКЛАДУ НОРМАТИВНИХ АКТІВ ЄС**

Стрімкий розвиток технологій машинного перекладу та їх активне впровадження у сферу юридичного перекладу зумовлюють необхідність дослідження особливостей постредагування текстів нормативно-правового характеру. Актуальність проблеми визначається потребою забезпечення стилістичної точності й відповідності перекладу нормам офіційно-ділового стилю, оскільки автоматизовані системи перекладу нерідко відтворюють юридичні конструкції буквально, з використанням калькованих конструкцій, що може призводити до порушення мовних норм української мови та особливостей українського юридичного дискурсу.

Нормативно-правові акти Європейського Союзу належать до текстів офіційно-ділового стилю, для яких характерні стандартизованість мовних конструкцій, чіткість формулювань, логічність викладу та високий рівень термінологічної точності [6, с. 23]. Активне використання систем машинного перекладу у сфері юридичного перекладу значно пришвидшує роботу з великими обсягами документів, однак не завжди забезпечує відповідність мовним і стилістичним нормам української мови. Саме тому важливого значення набуває постредагування, спрямоване на усунення стилістичних недоліків та адаптацію перекладеного тексту до особливостей українського юридичного дискурсу.

Постредагування – це процес доопрацювання машинного перекладу людиною, спрямований на виправлення стилістичних, лексичних та структурних помилок. У тексті машинного перекладу часто потрібно коригувати порядок слів, уніфікацію термінології, варіативність перекладу, замінювати синоніми на усталені терміни, передавати модальність дієслів правильно, тощо [2, с. 5].

Тому для нормативних актів ЄС постредагування є обов'язковим етапом для забезпечення юридичної точності та відповідності стандартам стилю офіційних документів та логічної побудови речень [2, с. 3].

Наприклад, ми розглянули як відтворюється фрагмент “Member States shall lay down rules on penalties applicable to infringements ...” зі Статті 36 Директиви Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2022/2555 [1] машинними системами перекладу. Для аналізу ми скористалися сервісами DeepL, Google translate та eTranslation:

DeepL: «Держави-члени встановлюють правила щодо санкцій, що застосовуються у разі порушення ...»;

Google translate: «Держави-члени встановлюють правила щодо санкцій, що застосовуються у разі порушення ...»;

eTranslation: «Держави-члени встановлюють правила щодо штрафів, що застосовуються до порушень ...»;

Відредагований переклад: «Держави-члени повинні встановити правила щодо санкцій, застосованих до порушень національних документів, ухвалених відповідно до цієї Директиви» [4].

DeepL і Google Translate пропонують однаковий варіант перекладу. Основною стилістичною помилкою обох варіантів є використання теперішнього часу дієслова «встановлюють» для передачі модального дієслова “shall”. Речення, характерні для українського юридичного дискурсу, передають наказовий характер модального дієслова [3, с. 10], тому після постредагування ми отримали: «повинні встановити». У перекладі від eTranslation, бачимо коректний відповідник.

Також потрібно відредагувати машинний варіант «застосовуються», що трапляється у всіх трьох прикладах, на конструкцію «застосованих» – замінити підрядне речення на дієприкметниковий зворот, що сприяє компактності юридичного формулювання.

Хочемо зазначити, що сервіс eTranslation демонструє також наступну стилістичну проблему – надмірну конкретизацію терміна [5, с. 53] “penalties”. Використання слова «штрафи» звужує значення оригінального поняття, оскільки “penalties” у юридичному дискурсі охоплює ширший спектр санкцій, зокрема адміністративні, фінансові чи інші заходи відповідальності. У перекладі від DeepL та Google translate подано коректний відповідник, що відповідає термінологічним нормам права Європейського Союзу.

Отже, постредагування машинного перекладу нормативних актів ЄС є необхідною складовою якісного перекладацького процесу, щоб упевнитись, що у тексті збережена юридична точність та офіційно-діловий стиль тексту. Адже особливості такого перекладу зумовлені високими вимогами до термінології, модальності вираження та структурної організації речень. Звісно, використання сучасних машинних перекладачів дозволяє значно прискорити первинний переклад, однак без подальшого втручання неможливо уникнути стилістичних помилок, які можуть вплинути на розуміння тексту.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Directive (EU) 2022/2555 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on measures for a high common level of cybersecurity across the Union, amending Regulation (EU) No 910/2014 and Directive (EU) 2018/1972, and repealing Directive (EU) 2016/1148 (NIS 2 Directive). Official Journal of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022L2555> (дата звернення: 26.05.2026).
2. Konstantinavičienė, E., Kasperė, R., Matvieieva, S. Post-editing Decisions in Machine Translation of Legal Contracts. Scientific Journal of Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine. Series 9. Current Trends in Language Development. 2023. № 26. С. 42–54. URL: <https://doi.org/10.31392/npu-nc.series9.2023.26.05> (дата звернення: 25.05.2026).
3. Вискушенко С. А., Мосієнко О. В., Нідзельська Ю. М. Особливості англо-українського перекладу юридичних текстів. Сучасний стан і перспективи лінгвістичних досліджень та проблеми перекладу. Житомир, 2022. 75 с.
4. Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2022/2555 від 14 грудня 2022 року про заходи для високого спільного рівня кібербезпеки на всій території Союзу, внесення змін до Регламенту (ЄС) № 910/2014 та Директиви (ЄС) 2018/1972 та скасування Директиви (ЄС) 2016/1148 (Директива NIS 2). Офіційний вісник Європейського Союзу. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9a3\\_001-22#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9a3_001-22#Text) (дата звернення: 26.05.2026).

5. Кузнєцова І. В. Конспект лекцій з курсу «Редагування науково-технічної літератури» для студентів V курсу 035.04 «Германські мови та літератури (переклад включно)» усіх форм навчання. Запоріжжя, 2018. 82 с.
6. Кучеренко І.А. Офіційно-ділова комунікація: чинні вимоги і стандарти: електронний навчальний курс. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 70 с.

**Шопін Павло**

*доктор філософії з філології, доцент кафедри прикладної лінгвістики та перекладознавства  
Український державний університет імені Михайла Драгоманова  
Київ, Україна*

### **REALIA AS SCENE ANCHORS IN UKRAINIAN STUDENT TRANSLATIONS OF RITA DOVE'S POEM DAWN REVISITED**

This paper examines how everyday realia function as scene anchors in Ukrainian student translations of Rita Dove's poem Dawn Revisited (1999) [2]. Building on research on culture-specific items and realia in translation [1; 6; 8], as well as learner-translation corpus studies [3; 4], it treats student translations as a controlled corpus that reveals recurrent patterns of reading, cultural framing, and poetic decision-making. The material consists of 70 Ukrainian translations of the same English-language poem, submitted to the 2024 student translation contest "Translation as a Key to Cultural and Linguistic Worldviews." Because all participants translated the same short source text under comparable task conditions, the corpus makes it possible to observe how specific culture-marked items behave across a relatively large group of emerging translators.

The study focuses on four recurring hotspots in Dove's poem: blue jay, oak, biscuits, and the breakfast complex formed by "eggs and sausage on the grill" and the later reference to someone "down there, frying those eggs." These items are interpreted as scene-setting cues. They activate ecological placement, domestic routine, sensory atmosphere, and interpersonal staging, all of which support the poem's central invitation to imagine waking up "with a second chance." The method combines comparative close reading with simple descriptive frequency counts. Each translation choice is categorized in broad, teachable terms: retention, near-neighbor substitution, generalization, domestication, false-friend drift, or omission. This hotspot-based procedure follows the practical logic of corpus-assisted translation error analysis [7] while also connecting with feedback-oriented approaches to translation pedagogy [5].

The findings show that some realia remain stable while others experience significant semantic drift. Oak is highly stable: it is translated as дуб in 67 out of 70 translations, with only minor poetic refocusing or omission. Blue jay is more variable. Most translators preserve the jay domain through сойка or сизойка, often